

Til: Klima- og miljøminister Vidar Helgesen og den norske regjeringsdelegasjonen til COP23

Oslo, 22. oktober 2017

Innspill fra Forum for utvikling og miljø om klimatoppmøtet COP23

Forum for utvikling og miljø - som er et nettverk av 50 norske organisasjoner - takker for muligheten å komme med innspill til klimatoppmøtet COP23 6-18. november 2017. Innspillet er strukturert etter de gode veiledende spørsmålene som er angitt i agendaen for pre-COP ministermøtet 17-18. oktober 2017.

NASJONALE BIDRAG MED HØYERE AMBISJONER

- *Hva er den mest effektive måten ditt land kan øke ambisjonene sine på?*
- *Hvordan kan vi sørge for å levere konkrete resultater i perioden før 2020?*
- *Hvilke strategiske tilnærminger har vi for å påskynde den globale omstillingen til et karbonnøytralt samfunn?*

Nødvendige og rettfærdige kutt i norske klimagassutslipp

De nasjonale målene som Norge og de andre landene har meldt inn som del av Parisavtalen dekker kun 25% av det som må til for å nå målene i den samme avtalen, ifølge UNFCCC-sekretariatets egen synteserapport¹. Norges innsats er også utilstrekkelig, slik tenketanken Climate Action Tracker (CAT) nylig slo fast i sin vurdering av Norges klimamål for 2030 (NDC)². Hvis alle land legger seg på samme ambisjonsnivå som Norge, vil det gi en global temperaturstigning på 2-3°C eller mer - og da har man ikke tatt hensyn til Norges historiske ansvar. Samtidig slår CAT fast at dersom vurderingen skulle baseres på regjeringens nåværende politikk, ville Norge havne i gruppa «svært utilstrekkelig», og verden bevege seg mot 3-4°C, dersom alle andre land fulgte vårt eksempel.

På COP23 kan Norge bidra til å bygge tillit og dugnadsånd, ved at Statsråden eller den norske delegasjonen varsler at Norge vil heve sitt klimamål for 2030.

«Utilstrekkelig» er helt uakseptabelt, gitt Norges enorme petroleumsbaserte rikdom og ønsket om å være et foregangsland. Dessuten er Fijis presidentskap en viktig påminnelse om vårt moralske ansvar særlig i forhold til de mest utsatte landenes spesielle utfordringer. Norges klimamål må derfor styrkes til å samsvare med vitenskapelige anbefalinger for 1,5°C. Utslippskuttene må i hovedsak utføres *i Norge*, og må starte med én gang, uten å vente på en avtale med EU. Som en av verdens ti største oljeeksportører må Norge gå foran og vedta at det ikke skal åpnes for nye konsesjoner, samt å verne sårbare områder. Norge bør på COP23 kunne gi signaler om at Statens Pensjonsfond Utland (SPU, Oljefondet) skal åpnes for investeringer i unotert infrastruktur, i motsetning til kun aksjer. Dette er lukrativt og forenlig med fondets risikoprofil, og kan gi utslippskutt som tilsvarer mange ganger Norges årlige utslipp gjennom at det gjør investeringer i lønnsom fornybar energi mulig.

Fasiliterende dialog i 2018: en test av Parisavtalen som ambisjonsmekanisme

I 2018 skal det avholdes en "fasiliterende dialog" for å vurdere effekten av landenes samlede tiltak for å kutte utslipp sammenlignet med Parisavtalens mål, og som del av arbeidet med å forberede nye nasjonale

¹ <https://unfccc.int/resource/docs/2015/cop21/eng/07.pdf>

² <http://climateactiontracker.org/countries/norway.html>

klimamål (NDCs). Et resultat av COP23 må være en plan for dialogen, med ambisjon om at den skal være en prosess med tekniske og politiske møter gjennom hele 2018 og ikke et enkeltarrangement på COP24.

Dette er en test av verdens lederes vilje til å følge opp Parisavtalen som den ambisjonsmekanismen den er ment å være, selv når enkelte land nekter. Forum mener det er hensiktsmessig at den ledes av Fiji, en sårbar øystat med mye troverdighet på klima, og ber Norge støtte Fijis visjon og samtidig bidra til at Polen som vertsland for COP24 føler eierskap og anser en vellykket fasiliterende dialog som en suksess også for dem.

Program, diskusjoner og konklusjoner må tydelig vise at man tar i betraktning konklusjonene fra IPCCs spesialrapport om 1,5°C, så vel som hensynet til klimarettferdighet og rettferdig omstilling. I tråd med Fijis ønske om en såkalt "talanoa-dialog", må diskusjonene være løsningsorienterte, med rom for å snakke konkret om positiv utvikling og muligheter. Særlig relevant her er fornybar energi, energieffektivisering, flytting av subsidier fra fossil til fornybar energi, og bonuseffektene dette bringer med seg for bærekraftig sosial og økonomisk utvikling. Dialogen bør hente innspill fra *Marrakech Partnership* og den tekniske gjennomgangen av områder med stort potensial for utslippskutt, fra *High-level Champions* konsultasjoner med land og ikke-statlige aktører, og fra årboka for klimatiltak. Interessegupper bør kunne bidra bredt.

Resultatet av dialogen må være langt større politiske vilje hos landene til å levere på utslippskutt og pengestøtte, og på den måten lukke gapet mellom det som gjøres og de klimatiltakene vitenskapen forteller oss at må til. Klimamålene må forbedres slik at de er i tråd med langsiktige strategier og inspirerer til samarbeid mellom land. Mange nasjonale klimamål består av mulighet for utslippskutt og tilpasning avhengig av pengestøtte. Alle land bør gjøre noe på egenhånd, siden klimatiltak i stor grad også handler om utvikling og økonomi. Men den fasiliterende dialogen bør også brukes til å identifisere måter vi kan mobilisere pengene, teknologien og kapasitetsbyggingen som er nødvendig for å realisere betingede mål og låse opp ytterligere klimatiltak.

Klimatiltak før 2020

Vitenskapen forteller oss at vinduet for å begrense global temperaturøkning til 1,5-2°C lukkes raskt, og at for at vi skal få det til så må globale klimagassutslipp nå en topp innen 2020. Derfor kan ingen land vente med klimatiltak til fristen nærmer seg for Paris-målene. På COP23 må Norge og de andre landene derfor:

- Vise tydelig vilje til å påskynde gjennomføring av klimatiltak i tråd med Cancún-løftene;
- Benytte anledningen som den formelle gjennomgangen på COP23 av *technical examination of mitigation* gir, til å styrke støtten til klimatiltak i viktige sektorer og teknologier, inkludert gjennom å bruke resultatene fra de tekniske ekspertmøtene i 2018 som innspill til den fasiliterende dialogen i 2018;
- Bygge videre på *Marrakech Partnership for Global Climate Action* med sine tematiske dager, årlige høynivåarrangement, årboka for klimatiltak og utfall av tekniske ekspertmøter, for å engasjere ikke-statlige aktører til å iverksette og påskynde klimatiltak i alle sektorer på kort sikt, og som innspill til den fasiliterende dialogen i 2018.
- Be SBSTA og SBI jobbe med UNFCCCs teknologi- og finansieringsmekanismer, og med High-level Champions, for å iverksette og påskynde ideer og tiltak som blir fremhevet i de tekniske ekspertmøtene om utslippskutt og tilpasning;

PARTNERSKAP FOR KLIMATILTAK OG FINANSIERING

- *Hvordan kan COP23 skape en plattform for å få rike land til å levere på målet om 100 milliarder dollar i klimafinansiering per år innen 2020?*
- *Hvordan kan lands nasjonale bidrag og tilpasningsplaner tiltrekke seg tilstrekkelige og bærekraftige investeringer slik at de kan iverksettes?*
- *Hvordan kan COP23 fremme bedre tilgang til klimafinansiering fra offentlige og private kilder?*

Klimafinansiering har en nøkkelrolle å spille i å styrke tilliten mellom landene, og gi utviklingsland nødvendig støtte til å tilpasse seg klimaendringene og utvikle lavutslippssamfunn. Mange utviklingslands nasjonale bidrag er betingede mål, avhengige av klimafinansiering. Derfor er det helt avgjørende at klimafinansiering står høyt på den politiske dagsorden i løpet frem til og med COP24 for å påskynde gjennomføringen av Parisavtalen. Giverlandene må på COP23 og i 2018 demonstrere fremgang med å oppfylle målet om 100 milliarder dollar i årlig klimafinansiering, inkludert betydelige økninger i finansieringen av tilpasning for å oppnå balanse mellom støtte til utslippskutt og tilpasning, slik som avtalt.

Dagens klimafinansiering samsvarer ikke med behovet for å utvikle lavutslippssamfunn og en utvikling med mindre klimasårbarhet, som er blant Parisavtalens formål. COP23 bør ta det første skrittet for å lukke dette gapet ved å starte en prosess for å identifisere alternativer for samarbeid om økt klimafinansiering. Samtidig må land oppfordres til å ta stilling til hvordan klimafinansiering skal inkluderes i neste runde nasjonale bidrag. I Norges tilfelle viser beregninger at 1% av BNI til klimafinansiering i tillegg til tradisjonell bistand ville være nødvendig for å bidra på en rettferdig måte når man tar Norges historiske utslipp og økonomiske kapasitet i betraktning³.

Finansiering av klimatilpasning

For å innfri løftene i Parisavtalen, er det også nødvendig med betydelig arbeid for å operasjonalisere det globale målet om tilpasning. At kun en femtedel av midlene som ble presentert i det finansielle veikartet fra 2016 går til tilpasning ser ille ut i forhold til de mange klimakatastrofer og utfordringer vi ser i fattige land verden over i dag. Kun 15% av norsk klimafinansiering gikk til tilpasning i perioden 2010-2016⁴. Landene må vedta regler for å sikre balanse mellom finansiering til tilpasning og utslippskutt, og oppfordre Det grønne klimafondet (GCF) til å fokusere på mennesker som er mest utsatt for klimaendringer. Landene bør jobbe med å finne en løsning - for eksempel at rike land setter seg et mål for hvor mye av de 100 milliardene dollar per år som skal gå til tilpasning, med fokus på finansiering fra offentlige kilder. Dette er viktig fordi finansiering av tilpasningstiltak i viktige sektorer som mat, vann og katastrofehåndtering vil være avhengig av offentlig finansiering. Tilpasningskomiteen kan få i oppgave å utvikle en plan for å øke finansiering av tilpasning, inkludert et program for integrering av tilpasning i eksisterende finansieringsstrømmer.

Markedsmekanismer og handel med utslippsrettigheter

Parisavtalen innebærer store endringer for handel med utslippsrettigheter mellom rike og fattige land. Tidligere var utslippsforpliktelser forbeholdt industriland (Annex 1-land). Som del av Parisavtalen skal alle land bidra med egne og stadig mer ambisiøse utslippskutt. Der markedsmekanismer tidligere var en kilde til «billige og raske» utslippskutt for industrilandene vil den nye situasjonen gjøre at utviklingslandene også vil ønske å benytte seg av dette i oppfyllelsen av egne forpliktelser.

Flere utviklingsland har levert nasjonale mål som er betinget av ekstern finansiering. Finansiering av slike betingede bidrag må ikke bidra til reduserte utslippsforpliktelser for landene som bidrar med økonomisk støtte. Dette gjør Parisavtalens Artikkel 6 mindre egnet til å bistå utviklingslandene enn avtalens Artikkel 9 hvor det står at industriland «shall provide financial resources to assist developing country Parties with respect to both mitigation and adaptation». Norsk klimafinansiering til utviklingsland, inkludert regnskogsatsingen, bør derfor knyttes til Parisavtalens Artikkel 9.

---

³ <https://climateequityreference.org/>

⁴ Appelt, Jonas and Dejgaard, Hans Peter, Analysis of Norwegian Climate Finance and International Climate Reporting, to be launched 2/11 2017.

AVGJØRENDE MILEPÆLER PÅ COP23: PARISAVTALENS ARBEIDSPROGRAM OG RETNINGSLINJER FOR IVERKSETTELSE

- *Hva bør COP23 levere for å sikre landene et solid grunnlag for å fullføre forhandlingene om Parisavtalens arbeidsprogram i 2018?*
- *Kan et tydelig veikart for 2018 hjelpe oss å overkomme utfordringene i forhandlingene?*

Det er satt en frist i 2018 for å ferdigstille av regelverket for Parisavtalen, nå kalt *retningslinjer for iverksettelse*. For å overholde denne må landene på COP23 konstruktivt forhandle fram tekstutkast for alle sentrale elementer. Et tekstutkast må reflektere ulike lands ståsteder ved å vise til ulike alternativer. Uten dette risikerer vi forsinket framdrift og at vi står uforberedt til å vedta retningslinjene på COP24. Vi ber Norge vurdere å støtte ideen om et ekstra forhandlingsmøte i 2018, som må være åpent for observatører, for å sikre nok tid og forhandlingsrom til å nå et godt resultat på COP24.

Forum mener COP23 må bidra til framdrift på følgende nøkkelementer:

Åpenhet for etterprøvbarehet

I forhandlingene om transparens er det avgjørende å sikre robuste og håndhevbare retningslinjer som bygger på eksisterende systemer for åpenhet, for å drive fram høyere ambisjoner over tid, i tråd med Parisavtalens mål. Retningslinjene for iverksettelse må sørge for at alle land bidrar med tilstrekkelig informasjon til den globale vareopptellingen (*global stocktake*) og etterlevelseshemmekanismen. Et robust rammeverk for transparens sikrer miljømessig integritet og troverdighet, og vil gi:

- Folk flest tillit til at utslippene blir redusert og at politiske ledere leverer på løftene sine;
- Investorer tillit til framtidens rene energi og lavutslippssamfunn;
- Land tillit til at de kan øke sine ambisjoner, siden andre land har lovet tiltak

Den globale vareopptellingen

Forum mener at *global stocktake*, den globale vareopptellingen av lands klimatiltak, må munne ut i en kollektiv vurdering som hjelper land med å identifisere neste skritt og hull i implementeringen på globalt, regionalt og nasjonalt nivå. Den må gi rom til å diskutere fremtidig samarbeid, og sende et sterkt signal til verdens ledere om behovet for å øke ambisjonene. Den må ha flere faser, inkludert en teknisk eller forberedende fase, som gir nok tid til å la synspunkter og ideer modnes. Når det gjelder omfang, kan den globale vareopptellingen ifølge Parisavtalens artikkel 14.3 favne svært bredt dersom modalitetene gjør det mulig. Mange land ønsker en bred tilnærming. Forum mener at vareopptellingen ikke bør være for omfattende for landene eller UNFCCC-systemet å gjennomføre på en hensiktsmessig måte. Samtidig må den imidlertid være bredere enn bare en kollektiv vurdering av de tiltakene som landene har kommunisert i sine NDCer og andre nasjonale rapporter. Den bør inkludere innsats fra andre interessegrupper og muligheter utenfor UNFCCC, for å gi et tilstrekkelig bilde av fremskrittene som gjøres mot å nå målene i avtalen.

Metoder for å rapportere klimafinansiering

Det er hva som telles som teller, og gode transparente metoder for klimafinansrapportering er nøkkelen til vellykket implementering av Parisavtalen. Det nåværende rapporteringssystemet for klimafinansiering er ufullstendig, og mangler detaljer og en konsistent måte å rapportere på. Rike land inkluderer mange typer prosjekter og finansielle instrumenter som i enkelte tilfeller har tvilsom relevans for klimaet og som er uhenksomme. Resultatet er at det går inflasjon i rapporteringen, som dermed gir et overdrevet bilde av tilgangen på finansiering, og ikke er sammenlignbar mellom land. Når land ikke rapporterer på prosjektnivå blir overvåking, kontroll og evaluering dessuten vanskelig. Derimot ser vi en del positive tendenser i det uformelle notatet fra SBI og SBSTAs møteledere fra mellommøtet i Bonn i 2017. For å rette på det nåværende rapporteringssystemet vil det være avgjørende at disse aspektene blir værende i teksten som eventuelt kommer ut av COP23. Derfor foreslår ForUM at rapporteringssystemet skal:

Rapportere netto-støtte-verdien, eller den faktiske støtteinnsatsen

Dette innebærer at kun tilskuddsdelen i støtten rapporteres, og utelukker for eksempel at markedslån som på lengre sikt innebærer en større pengestrøm fra mottakerlandet til giverlandet enn omvendt, eller eksportkreditter, inkluderes. En lignende tilnærming bør brukes når privat kapital mobiliseres med offentlige midler. Da bør kun mobiliserende støtte-innsats rapporteres.

Begrense rapporteringen til støtte som har klimatiltak som hovedformål

Flere rike land, inkludert Norge, rapporterer ofte prosjekter som kun har en liten klimadimensjon som 100% klimafinansiering. Kun deler av et prosjekt som særlig retter seg mot en klimainnsats bør rapporteres som klimafinansiering. Land burde derfor regne ut med mye større detaljnivå enn i dag, hvor stor del av prosjekter som faktisk er relevant for klimaet og kun rapportere dette.

Begrense rapporteringen til nye og addisjonelle midler

Parisavtalens artikkel 9.1 slår fast at finansieringsforpliktelsene i avtalen bygger på eksisterende UNFCCC-forpliktelser. Derfor gjelder fortsatt UNFCCCs artikkel 4.3 og 4.4 om at midler skal være "nye og addisjonale". Den rådende tolkingen av dette er at klimafinansieringen skal komme i tillegg til forutgående forpliktelser om bistand. Dette er særlig viktig nå etter Parisavtalen og Bærekraftsmålene, for å sikre finansiering til alle deler av Bærekraftsmålene.

Inkludere nok detaljer for gjennomsiktighet, åpenhet og kontroll

Prosjektets tittel, beskrivelse av hvilke deler som er tiltak for kutt eller tilpasning, år, plassering, og informasjon om hvem som gjennomfører prosjektet og er mottakere av støtten, bør for eksempel inngå i rapporteringen. Det burde også inngå en del som viser metoden for hvordan giver har kommet fram til nøyaktig hvor stor prosentandel av prosjektet som er klimarelevant. Om land ikke blir enig om en endelig definisjon av hva som kan telles som klimafinansiering, burde det også synliggjøres hvordan hvert enkelt land bruker denne definisjonen.

HÅNDTERING AV KLIMARISIKO OG BYGGE MOTSTANDSDYKTIGHET

- *Hvordan kan fremskritt mot en klimatrygg utvikling bli påskyndet på COP23 gjennom UNFCCC-forhandlingene og samarbeid generelt?*
- *Hvordan kan Warszawas internasjonale mekanisme for tap og skade bli styrket for å levere nyttige verktøy og metoder for å imøtekomme behovene og de spesielle forholdene i utviklingsland som er spesielt utsatt for klimapåvirkningene*

Vi lever nå i en verden med stigende temperaturer og havnivå, og stadig mer uforutsigbare og ofte farlige værphenomen. Ødeleggelsen dette medfører, særlig i sårbare land, vil resultere i store tap. Landene må begynne å håndtere tap og skade på en meningsfylt måte.

"Pacific COP" med øystaten Fiji som vertskap gir en unik mulighet til betydningsfull fremdrift i arbeidet med tap og skade. De verste konsekvensene av klimaendringene rammer allerede fattige mennesker hardt og de trenger derfor penger og annen støtte. Det ble lovet i Warszawa i 2013 og forsterket i Parisavtalen i 2015, men til nå har pengestøtten ikke blitt levert. COP23 bør etablere et *Fiji International Initiative for Loss and Damage Finance* for å skaffe til veie og yte finansiering for tap og skade fra innovative kilder. Kildene bør omfatte avgifter og skatter fra u- og underbeskattede kilder til forurensning, utslipp og skade, som er tilstrekkelig til å hjelpe de som lider mest av tap og skader fra klimaendringer. Ifølge Climate Action Network⁵ vil minst 50 milliarder dollar per år innen 2022, og minst 200-300 milliarder per år innen 2030, i tillegg til det som er lovet for tilpasning, være nødvendig for internasjonal støtte til tap og skade.

Denne finansieringen skal brukes til å finansiere instrumenter for risikofinansiering som forsikringspremier

---

⁵ Climate Action Network, 2017: "CAN Annual Policy Document for COP 23: Pacific COP - Solidarity and Action to Realize the Promise of Paris", soon at <http://www.climatenetwork.org/>

og andre praktiske alternativer for land og lokalsamfunn i lys av ekstreme klimaendringer. Dette inkluderer økt kapasitet for å utvikle strategier for risikohåndtering, risikoreduksjon, beredskapsfond, effektive mekanismer for risikodeling, samfunnsskooperativer, sosiale sikringsordninger, diversifiserte levebrødsstrategier, omstillingsmetoder, gjenoppretting og rehabilitering.

Warsaw International Mechanism for Loss and Damage (WIM) må operasjonaliseres fullt ut for å sikre fremskritt på tap og skade. Dette ville kreve to ting. For det første trenger WIM mer ressurser. Et organ som møtes to til tre ganger i året, med beskjeden støtte fra UNFCCCs sekretariat og et budsjett innenfor det "supplerende" UNFCCC budsjettet, samsvarer ikke utfordringen som tap og skade utgjør. Rike land må legge mer penger på bordet for WIM-budsjettet, på samme nivå som de andre elementene i Parisavtalen. For det andre må tap og skade og WIMs arbeid tas med i forhandlingene om retningslinjene for iverksettelse av Parisavtalen, dagsordenen for den globale vareopptellingen, samt på mellommøtene.

Flukt og folkevandring

Flukt og folkevandring relatert til klimaendringer er allerede en realitet, som vist i IPCCs femte hovedrapport. Hvert år flykter i gjennomsnitt 26 millioner mennesker fra ekstremvær og naturkatastrofer. Det tilsvarer *et menneske hvert sekund* og vil bare bli verre. Vi har ennå ikke tall på hvor mange som flykter eller må flytte som følge av langsomme naturkatastrofer som forørkning eller havnivåstigning. Klimaendringer gjør naturkatastrofer hyppigere og kraftigere, samtidig som befolkningen vokser i utsatte områder. Årsakene til at mennesker drives på flukt er sammensatte og klimaendringer kan bidra til å forsterke konflikter. Mennesker på flukt fra krig, vold og konflikt er ofte blant dem mest utsatt for klimaendringer. Folk i utviklingsland kjenner klimaendringene hardest på kroppen. Forebygging av flukt må derfor systematisk inkluderes og prioriteres i vedtak og arbeid med klimatilpasning og tap og skade.

Landbruk og matsikkerhet

Utviklingsland hvor landbruk er grunnleggende for økonomien og folks levebrød lider mest av tap og skade, samtidig som landbruket gir livsgrunnlag og inntekt til over tre milliarder mennesker over hele verden, og er grunnleggende for matsikkerheten og helsa til oss alle. Klimaendringer vil påvirke alle aspektene ved matsikkerhet: fra produksjon til forbruk og tilgang, næringsinnhold, trygghet og stabilitet. Landbruket er en kilde til klimagassutslipp, men de store bidragene kommer fra det industrielle landbruket og ikke fra småbønder. Forum anbefaler derfor at det etableres et nytt arbeidsprogram for klima og matsikkerhet, som kan gi ny kunnskap, for å både oppmuntre og styrke arbeidet med tilpasning og utslippsreduksjoner, samt bidra til matsikkerhet og oppnåelsen av bærekraftsmålene. Tiltaket vil være i tråd med FNs bærekraftsmål 2.3 og 2.4. Landbrukssektoren bør også være en av hovedprioriteringene innenfor WIMs helhetlige risikotilnærming.

Urfolkplattformen

Parisvedtakets paragraf 135 er en viktig milepæl for urfolks rolle i kampen mot klimaendringene. Det står at landene anerkjenner behovet for å styrke kunnskap, teknologi og skikker fra lokalsamfunn og urfolk som er relatert til å takle og reagere på klimaendringer. I tillegg etablerer paragrafen en plattform for utveksling av erfaringer og deling av mønsterpraksis (*best practice*) for utslippskutt og tilpasning på en helhetlig og integrert måte. Forum støtter forslagene fra ulike urfolksorganisasjoner, særlig *International Indigenous Peoples' Forum on Climate Change*⁶, om hvordan urfolkplattformen skal organiseres. Bedre involvering av urfolk vil forbedre beslutningsprosessen i UNFCCC og bidra til å skape mer effektive klimatiltak. Urfolk har lenge hatt sterke verdier og trosretninger som har bidratt til å beskytte skogs- og vannøkosystemer. En slik plattform vil styrke urfolks rolle i naturvern, spesielt i områder hvor det fortsatt er rike naturlige økosystemer som de beskytter. Norge bør derfor jobbe for å etablere en effektiv plattform gjennom en inkluderende prosess.

---

⁶ http://unfccc.int/files/parties_observers/submissions_from_observers/application/pdf/865.pdf